

Jak je to s efektem zdravého očkovaného?

SMIS smis-lab.cz/2024/06/24/jak-je-to-s-efektem-zdraveho-ockovaneho

24. 6. 2024

Jaroslav Janošek

Nedávný článek „**Does the healthy vaccinee bias rule them all? Association of COVID-19 vaccination status and all-cause mortality from an analysis of data from 2.2 million individual health records**„, který nám vyšel v časopise International Journal of Infectious Diseases, byl, jak se dalo očekávat, velmi rychle napaden členy Iniciativy Sníh. Tento článek poukazoval na fakt, že celková úmrtnost neočkovaných je přibližně dvakrát větší než úmrtnost očkovaných jak v době, kdy tady byl covid, tak i v době, kdy tady nebyl covid. Vysvětlujeme to **efektem zdravého očkovaného (HVE)** – tedy tím, že obecně se ve vyšších věkových kategoriích očkovali zdravější lidé (neboli, pokud logiku otočíme, lidé, kteří měli k smrti blíže, se očkovali méně). Pokud se tento efekt zanedbá, významně to zkreslí deklarované účinnosti vakcíny.

Dva Letters to Editor z dílny Iniciativy Sníh bojují proti HVE

Stačilo však, aby nás doktor Hel v dopisu editorovi nazval antivaxery a přístup redakce se zásadním způsobem změnil (mimo jiné odmítli otisknout naše reakce na tyto dopisy, přestože vyvracejí námitky, dokud „neodvoláme naše tvrzení o tom, že HVE je jediným věrohodným vysvětlením pozorovaného vzorce“). Nezbytvám, než abychom alespoň pro českou kotlinu reagovali zde, na stránkách SMIS.

V prvním dopisu editorovi, který sdružení Sníh poslalo, doktor Jedlička z Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni tvrdí, že jsme opomenuli další zkreslení, která mohou tento výsledek přinést. Jedno z nich je **tzv. bias by indication** (tedy fakt, že na počátku byli očkovaní především ti nejzranitelnější). To je samozřejmě pravda, ale tento problém by způsoboval opačné vychýlení (tedy očkovaní by

umírali více). A skutečně, jak jsme ukázali již dříve i na datech z VZP a jak bylo vidět i na současných datech z dalších pojišťoven, tento efekt opravdu existuje a projevuje se přesně opačně než HVE – tedy **nemůže vysvětlit pozorovaný vzorec vyšší úmrtnosti neočkovaných**. V každém případě počty takto očkovaných byly malé a v okamžiku, kdy začalo masové očkování kterékoliv z věkových kohort, daný efekt byl převálcován HVE. Pokud máme tedy tři nezávislé datové sady, které dohromady zachycují přes 70 % populace a všechny ukazují stejný vzorec, je to ještě silnější evidence, než pokud bychom měli jen jednu velkou.

Druhou výtkou, se kterou doktor Jedlička přišel, bylo zkreslení, která nazval „**High risk for death**“, tedy „zkreslení vysokého rizika úmrtí“. Definoval jej tak, že lidé, kteří byli v závažném stavu v nemocnicích, nebyli očkováni. To je samozřejmě pravda – ale to pan doktor přesně popsal jednu z nejdůležitějších složek HVE. Ještě jednou – nejedná se o jiné zkreslení, jedná se o zásadní část HVE (tedy ti, kdo měli k smrti blíže, se očkovali méně, což přesně odpovídá definici HVE). Nezapomínejme totiž, že všichni neočkovaní byli v nemocnici testováni na přítomnost viru, ať už se do nemocnice dostali z jakýchkoliv důvodů. V době, kdy epidemie vrcholila, pak byla koncentrace virů v nemocničním prostředí tak vysoká, že bylo velmi běžné, že lidé umírající v nemocnicích z jiných příčin zemřeli jako PCR pozitivní, zatímco očkovaní testovaní nebyli, což vedlo právě k nadhodnocení počtu umírajících PCR pozitivních neočkovaných ve studiích účinnosti vakcinace.

Pokud to tedy shrneme, **Dr. Jedlička správně poukázal na to, že různých zkreslení ve studiích účinnosti vakcín je více, nicméně přejmenováním HVE na HRD tento efekt nezmizí a nezmění se**. Říkejme mu, jak chceme, důležité je, co je jeho důsledkem.

Druhý dopis Dr. Šmída, kde je korespondujícím autorem Dr. Hel, pak poukazoval na to, že **vyšší mortalita neočkovaných v době, kdy tady nebyl covid, je způsobena dlouhodobými následky prodělání covidu**. To je samozřejmě validní hypotéza, také jsme ji

měli mezi hypotézami v našem původním článku Elixír mládí. Nicméně ani toto vysvětlení neobstojí. Vyžádali jsme si od ÚZIS data o úmrtnosti neočkovaných, kteří dříve prodělali a neprodělali covid, v létě 2021 (tedy v době, kdy tady žádný covid nebyl) – za poskytnutí těchto dat ÚZISu děkujeme. Kdyby byla pravda to, co tvrdí dr. Šmíd a kolektiv, úmrtnost prodělavších by musela být několikanásobně vyšší, abychom dostali neustále se opakující vzorec, kdy neočkovaní umírají celkově mnohem více než očkovaní. Víte, jaký je výsledek? Přesně opačný. **Neočkovaní, kteří covid prodělali, umírají v létě 2021, když není covid, několikanásobně méně často než ti, kteří jej neprodělali.** Je to i logické – lidé, kteří na tom byli zdravotně nejhůře a dostali covid, s velkou pravděpodobností na něj zemřeli a v následném období bez covidu tedy již neumírali. Tolik k dalšímu zkreslení, které jsme údajně nebrali v úvahu (přestože další argumenty, proč toto zkreslení nemůže být důvodem, jsme již uváděli v původním článku. Navíc není možné, aby postcovidové následky byly důvodem pro fakt, že bezprostředně po očkování klesá úmrtnost na minimum).

Posledním údajným hřebíčkem do rakve pro HVE měl být **Deyo-Charlsonův komorbidity index** – a tady to začíná být zajímavé. Tento index (zkráceně DCCI) je v podstatě sumářem různých komorbidit, které pacienti mají (např. diabetes, prodělaný infarkt, mrtvice, nádorové onemocnění apod.). Šmíd a kol. získali data z ÚZISu za leden 2022 a demonstrovali na nich, že očkovaná skupina byla naopak celkově nemocnější než neočkovaní, což podle nich je nevyvratitelný důkaz o tom, že HVE neexistuje. To je nesmírně zajímavé za předpokladu, že a) ÚZIS má správná data o diagnózách (což nedokážu posoudit, vím jen to, že zdravotní pojišťovny nás varovaly, že diagnózy zadávané lékaři jsou velmi nespolehlivý údaj) a b) DCCI je dobrý prediktor úmrtí v celé populaci (obvykle se totiž používá pro predikci úmrtí v rámci nějaké kohorty již nemocné jinou chorobou). Nic z toho nevíme, **autoři ani nezveřejnili svá zdrojová data.**

Co víc – dělat závěry pouze na základě údaje za jeden měsíc, a to ještě dlouho po zahájení očkování, je naprosto zcestné a manipulativní. Lidé, kteří se nenechali očkovat v prvních měsících vakcinace pro jejich věkovou skupinu, protože byli v terminálních stádiích nemocí, mezitím „stihli zemřít“. Konec konců i v datech, která jsme zaslali v naší odpovědi, bylo vidět, že úmrtnost v obou skupinách (očkovaných a neočkovaných) se směrem k říjnu 2021 srovnávala, nužky se znovu rozevřely až s nástupem další vlny covidu. Zajímala by mě také odpověď na následující otázku: pokud (jak tvrdí Šmíd a spol.) ti neočkovaní byli zdravější a zároveň víme, že následky covidu je nezabíjely, proč tedy umírali v necovidovém období dvakrát více? Má pro to Sdružení Sníh jiné vysvětlení?

Chtěl bych tady ještě upozornit na jednu důležitou věc: **Náš článek nedokazuje, že vakcíny nemají žádnou efektivitu – ukazuje ale, že výpočet efektivity vakcín bez toho, aby se zohlednil HVE, dává výrazně nadhodnocené výsledky. Ukazuje, že celková úmrtnost očkovaných je výrazně nižší než neočkovaných i v době, kdy žádný covid nebyl, ukazuje, že úmrtnost lidí bezprostředně po vakcinaci je vždy minimální, a ukazuje, že tento vzorec lze beze zbytku vysvětlit pomocí HVE** (nebo, pokud jste doktor Jedlička, můžete tomu říkat HRD, to na tom nic nezmění). Žádné zdůvodnění nabízené členy iniciativy Sníh tento vzorec nevysvětluje – preferenční vakcinace nejzranitelnějších se týkala malého množství lidí, a navíc působila opačným směrem, tedy proti pozorovanému vzorci. Vysvětlení o postcovidových následcích také neobstojí, protože ti, kdo prodělali (a přežili) covid dříve, umírali několikrát méně než ti, kteří jej neprodělali. Ve finále tedy stále platí, že jediným věrohodným vysvětlením pozorovaného vzorce je HVE.

Autoři jsou antivaxeři, smažte je

Co je to však platné – jakmile do odborného časopisu napíše někdo editorovi, že článek napsali antivaxeři, končí diskuse. Navzdory tomu, že nikdo z autorů druhého letteru do něj nevyplnil informace o střetu zájmů (což by samo o sobě mělo být důvodem k odmítnutí

jejich článku). Navzdory tomu, že zatímco my jsme poskytli všechna surová data, z nichž článek vycházel, a nabídli i surová data pro vyvrácení hypotéz v dopisech editorovi zaslanými sdružením Sníh, zatímco Šmíd a spol. pouze vyprodukovali grafy za jeden irelevantní měsíc bez popisu metod a poskytnutí zdrojových dat. Navzdory tomu, že jsme zaslali naši reakci, kde jsme všechna obvinění dokázali na základě nových analýz a dat, tato reakce nebyla a nebude publikována, „pokud neodvoláme větu, že HVE je jediným věrohodným vysvětlením pozorovaného vzorce“. A může se stát i to, že „pokud neodvoláme“, náš článek bude stažen. Tolik k objektivitě vědecké literatury v oblasti covidových vakcín.

Jak potom máme vědecké literatuře věřit, když s fakty zachází tímto způsobem?